

A Társaság

piskárkosi Szilágyi Lajos dr.
cs. és kir. kamarás, a budapesti honvédkerületi parancsnokság vezérkari főnöke,
a Külügy-Hadügy c. hetiszemle alapítója.

Holzer
cs. és kir. udvari és kamarai szállító
divatháza
Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 9.

HÖLGYEKNEK LEGJOBBAN AJÁNLJUK A

KRIEGNER-FÉLE

AKÁCIA-SZÉPÍTŐ-

SZEREKET

AKÁCIA-KRÉM 2 K, SZAPPAN 1:20 K,
 POWDER 1:20 K. — Kapható mindenütt.

Izléses csomagolás. Szállítás
 kb. 3 hét. Árjegyzékkel szolgál
 a pénz hat. eng. dohányáru
 behozatal Magyarország terü-
 letére. * **Telefon: 158-58.**
 // Engedélyszám 92667/b. //

Waldorf-Astoria Szivarka

kir. udv. szállítók.

Jóváhagyom Fő- és
 Székvárosi magyar királyi
 pénzügyigazgatóság. //
 Budapest, 1915. évi november 3.
CZAJLIK
 min. tanácsos, pénzügyigazg.

BERNHART B. BÉLA, VII. kerület, Gizella-út 49. szám.

Rácz Dániel

Budapest,
IV., Kigyo-utca 2.

BARAKONYI KOVÁCSY FERENC BORTERMELŐ

Sajáttermésű TOKAJHEGYALJAI borairól.

SZŐLŐK :: TÁLLYÁN :: PINCÉK

Valódi garantált tiszta Tokaji borok minden
 előkelő bor- és csemegeüzletben kapható.

KIÁLLÍTÁSI KITÜNTETÉSEK:

Szeged	1876	S.-A.-Ujhely	1881	Budapest	1896
Páris	1878	N.-Kikinda	1884	Páris	1900
Székesfehérvár	1878	Budapest	1885	Pozsony	1902
Kassa	1880	Brüsszel	1888	Pécs	1907

Vezérképviselő:

KARÁCSONYI FERENC BUDAPEST, VI., Podmaniczky-u. 10.

Frenreisz István

Éttermei

katonatisztek kedvelt találkozó helye.

Saját borpincék. — Telefon: József 35-87.

Budapest, VIII., József-körut 56.

HUBERT J. E.

**ELSŐ MAGYAR
 PEZSGŐ-GYÁR
 POZSONYBAN**

GENTRY CLUB

kapható minden nagyobb üzletben

Alapított 1825-ben

LITTKÉ

*Casino
 for England
 Cremant Rosé
 Sport*

A Társaság

SZÉPIRODALMI ÉS KRITIKAI HETILAP

A PARK-KLUB, AZ URI-KLUB, A GOLF-KLUB, A MAGYAR UNIO-KLUB ÉS A POZSONYI URI-KLUB HIVATALOS LAPJA

FŐSZERKESZTŐ: DOBAY ISTVÁN DR. – TÁRSSZERKESZTŐ: SZÉNÁSY SÁNDOR DR. EGYETEMI MAGÁNTANÁR.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, RITZ-SZÁLLÓ. — TELEFONSZÁM: 60-88.

III. évf.
5-ik szám.

Előfizetési árak: egy évre 18 kor., félévre 10 kor., negyedévre 5 kor. Egyes szám ára 40 fill.

Budapest,
1916 február 3.

Szilágyi Lajos dr.

piskárkosi Szilágyi Lajos dr., cs. és kir. kamarást, a budapesti honvédkerületi parancsnokság vezérkari főnökét, a „Külügy-Hadügy“ című hetiszemle alapítóját Ő Felsége a Király a háboru alatt teljesített kitünő szolgálatai elismeréseül a hadiékítményes katonai érdemkeresztrel, Ő Fensége Ferenc Salvátor főherceg pedig a hadiegészségügy terén kifejtett kitünő szolgálataiért a hadiékítményes vöröskereszt másodosztályu díszjelvényével tüntette ki.

Mi a nagy és súlyos munkát egész emberül végző magyar urat köszöntjük.

Kamarási ősfáján a szilágyosomlyói, halmádi, pécsujfalusi Péchy, magyar-nagysombori, zalakapolcsi Domokos, bodosi és bibarczfalvi Jósa, kovásznai Kovách, kállai Csiszár, nemes Demser és gerlachsteini Hochenwarth családok fordulnak elő, — az ő neve mellé azonban új ültetést jegyez majdan az utókor, hálásan az érdemes szolgálatért, a mit ő nemzetének cselekedett. Szilágyi Lajos dr. a „Külügy-Hadügy“ megalapításával két év előtt, éppen a legszerencsésebb és a legszükségesebb pillanatban egy áldott új intézményt teremtett, megépítette a szilárd hidat oda, ahol eddig, igen gyakran zajlások közepette is, csak bajosabban mozgó kompon jártunk: szilárd hidat a katonaság és a polgárság egymástmegértése közé.

Ez nagy, súlyos és maradandó becsű cselekedet volt.

A kötelességét kitüntetésre méltóan teljesítő katona mellére Ő Felsége a Király és Ő Fensége Ferenc Salvátor főherceg tűzték a kitüntetést.

Kitüntetése alkalmából tömegével érkeztek az általa

alapított lap szerkesztőségébe az üdvözlések. Azokból, ime, egy:

„...A királyi elismerés nemcsak a vezérkari főnöknek, hanem az egyetlen magyar katonai hetilap nagyérdemű alapítójának szól. A lapnak hűséges és lelkes olvasója vagyok a kezdet óta. Még élénken emlékezem a lelkes beköszöntőre, melyet Szilágyi Lajos dr. irt. Kimondom nyíltan: ő látott a leghibzatosabban előre a rettenetes jövődöbe... Ő hirdette először nyíltan és merészen, hogy jön, mert el kell jönnie e kikerülhetetlen háborunak... És én tudom, mert olvastam, hogy míg egyik kezével a háboru mellett izgatott, addig másik kezével önzetlenül és lelkesen a hadsereget szolgálta... Én, mint aktív katona, joggal állapíthatom meg, hogy a hadsereggel, továbbá a tiszték és a legénység ügyesbajos dolgaival soha még Magyarországon oly lelkesedéssel és szeretettel nem foglalkoztak, mint a Külügy-Hadügy hasábjain. Kedvenc lapom minden számát úgy üdvözlöm, mint óhajaink istápolóját, bajaink megváltóját. Ugy érzem, hogy a háboru után is megmarad Magyarország polgári lakosságában a hadsereg szeretete és tisztjeink népszerűsége. És ez elsősorban a Külügy-Hadügy, tehát az alapító: Szilágyi Lajos dr. érdeme. Nagyérdemű férfira süt tehát ezuttal a királyi kegy sugara... én szívből és igaz bajtársi szeretettel köszöntöm őt, és a Külügy-Hadügy lelkes, munkás szerkesztőségét.“

Ehhez az üdvözléshez csatlakozunk mi is, köszöntve Szilágyi Lajosban a bizonyosan diadalmas háboru után elkövetkező új Magyarországnak új föladatakra felkészült új férfitilpusát.

Magyar Társaság.

Irta Teleki Sándorné grófné.

Kedves Ilonám! Tudod, ugy-e, hogy most egy nagyon fogas kérdéssel fordultál hozzám? (Miért éppen hozzám?) De, ha már megkérdeztél, igyekezni fogok legjobb belátásom szerint felelni; előrebocsátom azonban, hogy feleletem félig jóslás, félig társasjátékszámba mehet csupán, annyira lehetetlen határozottan kijelenteni azt, hogy: így lesz, vagy úgy lesz. Miről is van szó? Arról — nemde —, hogy hogyan *kell* a magyar társadalomnak fejlődnie háboru után. Ha azt kérdeznéd: »hogyan *kellene* fejlődnie« — mily könnyű volna a felelet. Ha azt kérdeznéd: »hogyan *fejlődhetik*«, erre sem volna nehéz (bár nem nagyon kellemes). De végre is, bárhogy teszed fel a kérdést s én bárhogy felelek, az Élet — valószínűen — egészen, de egészen másként fogja azt elrendezni. Mert az Élet mindig és mindent másként alakít, mint a hogy mi előre kipécéztük. Hja, az Élet! annak gépezete milliányi milliő ember érzéséből, vérmérsékletéből, nyilvános erényeiből és rejtett büneiből van összeszórólva, alkotva, csupa titkos rugókkal, finom-finom szerkezetekkel, míg mi, emberek, csakis mint afféle fűveket összeszedető javasasszonyok járunk, kelünk, nézelődünk s tradíciókból, látszólagos kulturfokból, lelki áramlatokból, korszellemből s más ilyes csalóka jelenségekből préselgetjük ki azt az egy-két csepp előrelátást, a miből aztán — nagy tudáskossággal — leszűrjük a magunk kis, csálhatatlan jóslásait...

Kérdésedre azért is nehéz a felelet, mert először is tudnom kellene, hogy igazán az egész magyar társadalom érdekel-e, vagy pedig csakis a szorosán vett magyar társaság? Akarsz-e foglalkozni mindazzal a tengernyi kásaszemmel, a mit a Demokrácia (ez a mesebeli rossz mostoha, ugy-e?) homokkal, hamuval összekeverve öntött Hamupipőke lábai elé, vagy jobb szereted, ha csupán a teljesen kiválogatott szemcsékről szólok?! A hogy ösmerlek, te, — a Tass vezér leszármazottja, — csak az utóbbit méltatod figyelmedre.

Nincs kérdésedben, de azért fogadom, hogy kíváncsiságodat csupán az izgatja, éppen az, hogyan lehetne azokat a kásaszemeket — azokat a hallatlan kiméletlenséggel összekevert kásaszemeket — teljesen és tökéletesen megszabadítani a hozzájuk tapadt és tapadó hamutól, homoktól. Mert tagadhatatlan: a hamu tapadós, a homok pedig durva.

Milyen szép lehetett Magyarország a régi-régi világban, a mikor a magyar közélet jelesei csupa ilyen neveket viseltek, mint: Széchenyi, Wesselényi, Dessewffy, Kazinczy, Kisfaludy, Kölcsey, Vörösmarty, Bajza, Tompa, Sennyey, Deák stb. És volt-e kor és volt-e ország, a mely észnek, szívnek, jellemnek hatalmasabb alakjait ösmerte volna, mint Magyarország a tizenkilencedik század első felében?

Nem szükséges a »Dunántuli« lámpájával a mai állapotokra világítani; a nélkül is érezzük, hogy a most élő kiválóságok sorában ilyen névsort lehetetlen volna összeállítani. Ah! a homok, meg a hamu!... Szinte hallom feleletedet: »A homok? az még csak hagyján. Végre is magyar talajból került felszínre. Föld az is. Magyar föld. De a hamu?!... Tudod mi az? Nem? Hát megmondom: a hamu az sok-sok messze tűznek, népkatasztrófáknak a »hulladéka.« »Hozadéka...« »Jó, hát legyen hozadéka.« Való marad, hogy idegenből fuvódott be hozzánk ajtón, ablakon. Ma már, a hova nézsz: ott van. A mit megérintesz: nyomára találsz. Olvasni kezded az ujságot? A nyomdafestékben ott feketéllik. Megtekintesz egy festményt? Vékony, látha-

atlan rétegben ott leleskedik — a kép hangulatában. S kell-e mondanom, hogy zongorád billentyűit már réges-rég belepte (mint egyáltalán mindent, a minek a zenéhez köze van).

Kedves Ilonám! Jól tudom, hogy így állnak a tények, az is köztudomásu, hogy te ezért kétségbe vagy esve. De lásd, tényekkel szemben nem szabad, sohasém szabad — bűnnek adni a fejünket! Tényekkel szemben csak egyetlen egy álláspont a helyes, mert az egyetlen, a mely okszerű: úgy alkalmazkodni hozzájuk, hogy a lehető legkevesebb kár érjen bennünket általuk.

Ebben az esetben a lehető legkevesebb kár csakis úgy érhetné a fajmagyar uri osztályt, *ha nem állna lépten-nyomon félre*. Igen ám, de ezzel el is érkezünk a kérdés lényegére, mert ugyebár, tagadhatatlan, hogy a fajmagyar uri osztály már jó pár éve úgy viselkedik, mint az elkényeztetett, fáradt gyermek: duzzog. Tovább megyek: a fajmagyar nemesség (szóval az az osztály, a mit — ég tudja, honnan vett rossz szokásból — gentrynek nevezünk), már eleve *pikírtten* jön a világra. Igen. *Pikírtten!* Furcsa lelki állapot, nemde? De szállj magadba és valld be, hogy igazam van. Nincs? De bizony van, édesem, csak emlékezzék vissza arra az időre, mikor Solli, Stanci és Hubi, szóval a »grófi rokonok« nyaranta Pusztacsécsre érkeztek. Ugy-e? Az első huszonnégy órában meg volt köztetek az apprehenzió? Te se voltál nagyobb két arasznál, ők se, de azért teljesen tisztában voltál azzal, hogy »ezek« téged »lenéznek« s ezért dölyfös, »csak azért se« érzésekkel rontottad a játékot, a hol csak tehetted. Nos? Igaz vagy nem igaz? Ugy-e, hogy igaz? Na, látod! S a mit tiz éves korodban nehezteltél, azt husz év múlva se szüntél meg felróni. S még ma is, hányszor veszesz részükről mellőzésnek, szándékos sértésnek olyasmit, a mit minden más halandónál annak vennél, a mi igazában: a legeslegegyszerűbb és öntudatlanabb — nevelletlenségnek.

Érveidet is jól ösmerem, édesem. Elégszer hallottam, a mikor magyaráztad, hogy: »mit? engem le akar nézni X vagy Y grófné, engem? de hát nem tudja, hogy az ő őse még akkor paraszt volt, vagy cseléd, vagy disznóhajcsár, a mikor az enyém már réges-rég hat vármegyének a korlátlan ura volt?«

Mindez szent igaz, *de!*... engedd eszedbe juttatni azt, hogy az »akkor« és a »most« között ott van a nagy *vérválasztó* — ezernyolcszáznegyvennyolc!... Ez pedig azt jelenti, hogy míg a Solli, Stanci és Hubi papája ma is benne ül abban az ötvenezer holdban, a mit őse (a Rákóczi fejedelem volt tisztartója) a szatmári békekötés után a császárral adatott magának, — addig a te papád, »prima occupationis« birtokának a maradványában csak éppen-éppen hogy meg tud húzódni ama bizonyos hétszilvafások árnyékában, mert az ősiség eltörlésével lassanként eluszott a Tass-nemzetség nagy uradalma. Ha aztán a mindennapi együttlét és a közeli rokonság még élesebb világításba hozza a Kállay grófok fényűző és feudális életmódját a Csécsy de genere Tass alispán családjának az életviszonyaival, természetes, hogy széthuzódás, mellőzés, sérelem és örökös »pikírttség« — mert: hamisan beállított itéletek egész sora — mar a szívekre.

Abban neked van igazad, hogy ma már semmi sem áll messzebb egymástól, mint a gentry és a mágnás, holott a tradícióknál fogva, a nemesség az arisztokráciához tartozik. Tovább megyek: ha egy szocialista-forradalom kitörne, odaszámítanák őket ma is és bizonyos, hogy ugyanegy elbánásban lenne részük. Éppen ezért nem igazságos, hogy a ki ugyanegy kellemetlen esélynek van kitéve, ugyanegy előnyben ne részesüljön. Nem igazságos, de így van s ezzel számolni kell. De nem

m úgy, a hogy ti teszitek édesem. Te azzal, hogy pártában maradsz (mert a ki kérne, ahhoz nem mégy, a kihez mennél, az pedig nem vesz), Gyula — az a te igazán nagytehetségű fivéred — pedig úgy, hogy a viláért sem ad el egyet gyönyörű festményeiből, »mert mit mondanának az ősök, hogy egy Csécsy Tass ..stb... stb...« Az ősök, az ősök! Mindig csak ezt hallom, akkor is, mikor valamely szinmagyar ur nem vállal egy jó hivatalt, akkor is, mikor nyugodtan tűri, hogy valaki »becsapja«, akkor is, a mikor szárnyát szegi a saját Istentől kapott genialitásának — »mert az ősök...« Az ősök?!... Hát mindez nagyon szép, de végre is, nem spódiumgyár az ember, hogy csontokból éljen!... De nem ám. Itt az Élet, ezer lehetőségével, de nagyon fukaron kiszámított tartalmával. Ha félreállunk, ha külsőségekben is válogatunk, lépten-nyomon megnyirbáljuk, megszükitjük határait, szürkére tompítjuk a színeit s koldustarisznyát adunk a lelkünknek bőségszaru helyett. Miért?... Az ősök kívánják? Oh nem. Ezerszerte nem! Az ősök *honalapítók* voltak, a mi azt jelenti, hogy *aktív* emberek. Ha őket megkérdezhethetnők, fogadom, hogy ők vetnék meg legjobban azt a késő unokát, a ki csupa előkelőségből az Élettel, — mindnyájunk munkaadójával szemben — amerikázik... Nem, passzív rezisztenciával nem lehet egy család fényét fentartani, de — mutatja körülöttünk száz és száz eset — energiával lehet, nemcsak fentartani, de meg is szerezni! Ismétlem tehát: tanulni, tenni, haladni, akarni, nagyon akarni és soha, de sohasem félreállni! Ez a titka a sikernek, ez a titka az igazi, a mindenkitől elismert, megsüvegelt, a *saját körét tetszése szerint választó* uraságnak is! Hidd el, édes Ilonám, a ki versenyképes, az meg is nyeri a versenyt, a ki pedig nem az, azt semmiféle ős a világon meg nem mentheti a lassu pusztulástól.

Görcsölő R. Sandome

ÁLMAIM.

*Mindig szép volt Meseországban,
A lány álmfelhők alatt,
Hol a szivárvány hidja fénylik,
S mint könnyű pille arany szárnya,
Ring-leng a játszi gondolat.*

*Az álmokat mindig szerettem,
Vágyak vizén, kínok ködén,
A csöndes, kósza bánatoknak,
Imbolygó fekete hajóknak
Távolba síró tengerén.*

*Mindig szép volt Meseországban,
Fényes álmfelhők alatt,
Áldott, áldott sok gazdag álmom:
Szerelemről és boldogságról
Szívemből égett a gondolat.*

*... De mióta Te vagy a párom, —
Még tündöklőbbek álmaim:
A legszebb álomsajkák úsznak
Szendeigő csókok bíbor árján, —
A boldogság hullámain.*

H. Wlassics Gyula

A hős 13-as huszártisztek temetője Dolzycában.

D. L. huszárfőh. felv.

Görgey Károly huszárfőhadnagy és Perge őrmester temetése az északi harctéren.

D. L. felv.

A cs. és kir. sajtóhadiszállás háborus kiállítása a Nemzeti Szalonban: Az első terem, közepén Ő Felségének Ligeti Miklós által mintázott mellszobrával.

A mi nincs a reglamában.

Irta Malonyay Dezső.

Mert, kezdve a főbelövéstől, le a haptáig, van, mindenre van paragrafus a reglamában. Sok aranygaléros okos ur eszelte ki azt! Gyöngydolga van a katonának. Más rongyos cibil kaparja az üstökít, törí fejét, hogy csávába ne kerüljön, — bezzeg a katona: ott a reglama, abban benne van apróra, kinek mi a tartozó kötelessége. Csak a paragrafust tessék előkeresni! Tessék is, meg muszáj is. Mert azt tudni kell. A ki nem tudja, az olyat becsukják, hogy a füle is vacog belé.

Például: a fűrer ur Tománt!

Éppen az ő sorsát emlegették a vártán, a jó puha fenyőfa-priccsen, a legények.

— Ma volt regiment-raporton, a fűrer ur Tomán!
— adja a szót egyik, a tarackfejű kanonir.

— Délben masirozott le a hotelbe, — tudja az esetet tovább a hosszulábu prófoszmester, frájter Ispász.

Frájter Ispászról keresztelték el az egyes-dutyit is Hotel Ispásznak. Eppen odaszállott meg ma délben, huszonegy napra, a nevezett fűrer ur Tomán.

A szépen induló elmélkedést megzavarta az őrparancsnok káplár, a kinek az az ötlete támadt, hogy ő most egyet nyújtózkodik. E végett nyomban oldalba lökött egy kanonirt, a ki már jó kora délután neki-feküdt a horkolásnak ott a priccsen.

— Hé, bundás!

A bundás föltápázkodott s átengedte helyét a káplár urnak, mert benne vagyon a reglamában, hogy tisztelet a sarzsinak.

— Te meg, Kokaráda! — förmedt Kokarádára a káplár, — bujj elé!

Kokaráda elébujt.

Göthes, örökké szundikáló román ez a Kokaráda, valahonnan a medvejárta Görgény vidékéről; kályha mellett gubbasztott, nagyon lassan mozdult s alig pislogott. A hosszulábu frájter ébresztette fel őt jobban, több nagyapját emlegetvén.

— Állj egyenesen, te! Összébb azt a csámpás lábadat!

Végre úgy állott Kokaráda a káplár ur előtt, a hogy azt a reglama parancsolja. Állott s leste a parancsot.

— Ide fülelj, bundás! Kimégy a gangra s kinyisd a szemedet, azt a csipást. Aztán, ha azt szagolod, hogy vizitálni gyön a hadnagy ur, itt légy egy minutumban, mert lehasitom a füled, mind a kettőt. Érted?

Kokaráda értette.

Iszkolt ki a gangra s leste ott szorgalmasan, mikor mozdult szobájából a kaszárnyaügyeletes hadnagy ur?

A gangon kemény, téli hideg volt, de hát mire való Kokarádának az ő tiz körme: fujja, ha fázik... A többit pedig, a mit a káplár urnak kívánt, azt mind elgondolhatta magában, mert gondolni szabad a katonának akármit.

A sajtóhadiszállás kiállításából: theissrucki Fleischmann Mór vezérkari százados, a ki Hindenburg vezérkarához van beosztva.
Vadász Miklós rajza.

A sajtóhadiszállás kiállításából: Hoen Miksa lovag tábornok, a sajtóhadiszállás főnöke.
Vadász Miklós rajza.

A kályha mellett pedig, tűnődtek tovább a fűrer ur Tomán esetén, de már most csak halkán, mert a káplár ur aludni vágyott.

Ilyenkor, karácsony táján, mozog a virtus a fiukban. Ritka, hogy egy-két garast ne kapna hazulról kriszkindlire s a pénz arra való, hogy legénykedjék vagy egyet a katona, a mi pedig nem esik meg simán: a kanonirok ilyenkor megabriktoznak egy-egy bakát az alsó-városi korcsmában.

Balezsán például, a batri 7-től, csöppet sem kötekedő, de a természete nem állhatja azt a pocsétakerülgető nációt s csak azért jár ő korcsmába, hogy a bakanepséget kitakarítsa onnan.

— A fűrer ur Tomán is így volt velük, — bölint a kályha mellett Balezsán.

Csak az, hogy az ezredesnek nem ilyen a természete. Kiadta parancsban, hogy kanonir ne mutatkozzék az alsó-városi korcsmák táján. Ez volt a parancs.

Fűrer ur Tomán meg: csak azért is!

Hatod kanonir magával betelepedett a Vörös-ökröbe, hogy csöpp rendet csináljon ott. Iszogattak s várták: mutatkozik-e baka a korcsmában? Nem a!... Tizenegy óra tájt — mert csak éjfélíg szól a pacérsájn — kázmálódtak.

— Megszagolták! — haragudott fűrer ur Tomán. — Ilyen a baka, lássátok!...

A mint kilépnek a korcsmából, éppen akkor fordul be az őrjárat az utcasarkon. Bakaőrjárat!

— Mondom! — káromkodott fűrer ur Tomán s egyebet is mondott, de nem vesztette el lélekjelenlétét. Úszik a macska is, ha muszáj.

— Ne féljete, fiuk! — biztatta a hatot. — Antreten!
A hat kanonir sorakozott.

— Ergreift den Säbel! — kommandirozott fűrer ur Tomán s a hat kanonir engedelmeskedett; kardot huztak és Tomán, akár csak ők is őrjárat volnának, hetykén indult velük a bakákkal szembe.

— Halt! Wer da? — hangzott a szabályszerű üdvözlés.

— Runde! — vágta vissza peckesen, fűrer ur Tomán.

— Kommandant főr!

No, most!!

Mert fűrer ur Tomán nem számított ennyi buzgalomra, ilyen hidegben, pláne baka részről. Azt hitte, elcsuszik a tréfa jelszó nélkül: a »runde«-ra a szokásos »passirt«-tal válaszol az őrjárat s szépen elhaladnak egymás mellett.

Mit volt mit tenni, fűrer ur Tomán gangosan előlépett, két emberrel oldala mellett, a mint a reglamában vagyon. Kardját keresztelte a bakaőrjáratvezető fegyvereivel.

— Losung? — tudakolta az őrjáratvezető.

Fűrer ur Tomán — először életében — szép szóra fogta a bakával szemben!

— Ne bolondozz komám... Senkisémet látja, Meghálálom, meglásd!...

De nem, hiába: a baka csak baka marad. Az a csámpás adta az urat tovább, s a vége az lett, hogy fűrer ur Tománt — vitéz kanonirjaival — bekisérték a helyőrségi vártára. Így futott le Tomán gallérjáról a kétszer három csillag s már ezután szimpla kanonir ő is. Mert a reglamában az van...

— Kétszáznegyven napig, — sóhajt a kályha mellett Balezsán, a batri 7-től, s hegyesetpök az izzó kályhára.

A hosszú lábu fráter haragosan piszkálja meg a tüzet s egy szót sem szól, de ha Kokaráda ott volna mellette, bizonyosan oldalba lökné.

Sötétedik.

Balezsán a batri 7-től viszi le a lámpást a hadnagy urnak.

— Nem tom' mi leli, — beszéli azután.

— A mikor az őrseget fölváltották délben, akkor se szakramentozott, vélekedik a sarokban valaki.

— Nem mozdula tisztiszobából. Hatkoris, a mikor etetésre fujtak az istállók előtt, csak úgy átszaladt az istállókon!

— Könnyü néki! — mordul a káplár, a ki fölébredt.

— Ha nékem annyi lénungom járna! — szólt egy tuskésbajuszu, kenderszörű legény.

Kokaráda pedig szorgalmasan tappog a gangon. A hadnagy ur nem akar kimozdulni a szobából. Azt hallja Kokaráda jól, hogy bent a szobában jön, megy, egyre peng a sarkantyuja, csörren a kardja, — mikor nem is muszáj néki! mikor le is feketne arra a jó bőrdiványra!...

Bizton vergóniázik! — gondolja Kokaráda. De jó is a hadnagy urak dolga!... Bezzeg ha ide rendelnék ki őt, silbakolni a gangra!...

A vártán csöndben gubbasztnak a fiuk.

A trombitás cirógatja kürtjét: fujná már ő is a takarodót, hogy aztán lefekhessék.

A kályhában hatalmas tűz.

— Legalább fűtsünk, a fene egye meg! — sóhajt Balezsán a batri 7-től.

Megint hallgatnak.

A káplár ur valamit gondolt, s aszondja, szinte csak úgy magának, de egészen ellágyult hangon:

— Megin' azt álmodtam, mint a multkor. A pudli mellett álltam... Jön be be egy leány. »Kérek egy félkiló ementálit.« Levágom, megmérem néki... Knapp eltaláltam, egy lat se hibázott... De az, hogy sehogyse jutott eszembe mennyiért mérjük a sajtot?... Bizton drágább az is már!...

Csöppet elhallgat a káplár ur, s azután, de olyan szeliden, olyan szeliden, odaszólt Balezsánnak, a batri 7-től.

— Te Balezsán! Mit gondolsz? A sajt kilója még mindig csak forint nyolcvan?...

Balezsán vállat vont s szinte már azt felelte, hogy: a fészkes fene ott egye a sajtot, a mit aligha hagyott volna annyiba a káplár ur, — de nyargal ám be Kokaráda, lélekszakadva.

— Gyün?! — ugrik föl a káplár.

De nem a hadnagy ur jön, hanem Kokaráda hoz valami furcsát.

— Káplár urnak alásan jelentem, nem a hadnagy ur jön, hanem ezt találtam, ni!... Itt volt a kapu alatt... Akkor vettem csak észre, a mikor rítt.

Egy gyerek! Pólyában!...

Hogy micsoda kavarodás kerekedett ott a vártán!

Eleinte egyik sem mert hozzányulni, aztán meg valamennyi meg akarta volna tapogatni. A kicsi meg sikítani kezdett s mind nyujtogatta a nyelvét.

— Mintha trombitálni akarna! — mondta a trombitás és kis hijja, hogy belé nem fujt a trombitába annak a kölyöknek a kedvéért.

Balezsán, a batri 7-től, aszonta:

— No! — és többször: no! no!... És elkezdett káromkodni. Pedig nem haragudott, inkább hogy vigyorgott a gyermekre.

Kokaráda tartotta karján.

Az a kenderszörke meg a pislogó lámpát tartotta föléje.

— Még rádüntöd, te mafla! — lökte odébb a

László főherceg. József főherceg kisebbik fiának mellszobra. Mintázta Istók János szobrászművész.

kenderszörkét, lámpával együtt, a káplár s olyat cuppantott a gyerekeknek, hogy az egyszeribe ríva fakadt.

Milyen furcsán hangzott az a gyereksírás abban a nehéz szagu, agyonfütött őrshobában!... A katonák ijedten néztek össze.

Szerencsére: ott a reglama.

A reglama, — óh abban benne van bizonyosan, hogy ilyenkor mi a káplár kötelessége! — a reglama aszondja:

»Minden a vártára kerülő idegen holmi nyomban jelentendő a kaszárnyaügyeletes hadnagynak.«

Ez a káplár dolga.

A többi a hadnagy uré.

Ő jelentse tovább, a kapitánynak.

A kapitány jelentse — —

Szóval, a káplár ur megyen a hadnagy urhoz:

— Hadnagy urnak alásan jelentem: altüzér Kokaráda ezt találta a kapu alatt, ni!

Altüzér Kokaráda pedig előlépett s letette a gyereket a hadnagy ur asztalára, — azután pedig szalutált altüzér Kokaráda, és visszarukkolt, kemény haptákba

A gyerek sirt torkaszakadtából; egyik kacsója kiszabadult valahogyan a pólyából s mind a hadnagy ur felé kapkodott véle.

A hadnagy ur, — mint a fal, olyan fehér volt az arca, — ő is haptákban állott, feszesen, mintha a generális gesztikulált volna előtte, a hogy a beszprechungon szokott a generális.

— No már most? Hol az a reglama?!

Azt a kanonirt, a kinek kötelessége, hogy ügyeljen a várta körül hatvan lépésnyire s a ki nem tud számot adni, hogy honnan került a kapu alá a gyerek, — mert hogy nem a Kokaradé csákójából pottyant oda, az csak bizonyos, — azt a kanonirt Ispász majd ellátja illendően. Ez benne, mind benne van a reglamában. Benne van a hadnagy ur tennivalója is. A hadnagy urnak azt szabja a paragrafus, hogy reggel tegye meg jelentését a vártára került idegen holmi tárgyában... Jó. Most kilenc óra, fujják is már a takarodót, — de a gyereket hová teszik itt reggelig?... Meg éhes is ez a gyerek, azért visit ugy... Balezsán, a batri 7-től csak nem szoptathatja meg?... Jó. És reggel?... Mi történjék a gyerekekkel reggel?!

Lám, ez nincs a reglamában.

A hadnagy ur állt feszes haptákban. Nézi a gyereket. Moccani sem mer. Akár a generális faggatná őt, a mint szokta a beszprechungon:

— Hadnagy ur, lesz szives nekünk megmagyarázni...

Mabony Desay

Asquith angol miniszterelnök az általános védkötelezettségi vita reggelén a londoni parlament épülete előtt

A kövek országából.

Irta gróf Wilczek Frigyesné.

Ha visszagondolok utamra, a melyet gyors menetben a Krn havas lejtőiről egész a kora téli ködbe burkolt Triesztig és meglepő csöndben fekvő kikötőjéig tettem, megfoghatatlannak tűnik fel előttem, hogy a nagy világháborunak kellett elkövetkeznie, míg e tájat megismerhettem, melynek emlékei a római történelemben nyulnak vissza és a melynek kopár szépsége annál megkapóbb, mennél tovább szemléli az utas.

A háboru előtt tudtuk mindannyian, hogy van Görz vidékén egy bájos völgy, körülveve a Karszt nyulványaitól, kövek és sziklák között eltemetett regényes falvakkal, melyeknek nevét se ismertük, — de ki járt arrafelé? ki gondolt volna valaha arra, hogy oda utazzon, a vidéket és népét megismerni?

Gyorsvonattal elröpültünk nagy ívben körülötte. Nabresiná-nál tudtuk, hogy ott megáll egy-két percre az expressvonal, de nem néztünk beljebb, hanem türelmetlenül vártuk az olasz határt, a várva-várt meseországot, melyet megismerni, megbámulni és újból felkeresni már gyermekkorunk óta tanítottak nekünk.

Vagy pedig siettünk Trieszt felé, a hol már várt a füstölgő hajó, hogy elvigyen Ragusába, Corfuba, Egyiptomba és nem is álmodtuk, hogy Komenben, Vojiscicában is vannak épp oly kedves osteriák, — itt ugyan *gostilná*-nak hívják őket, — a melyek csodálatosan emlékeztetnek a Ragusa vidéki építkezésekre, — ezek pedig viszont Velenczére, — márványpadokkal és márványasztalokkal, a melyek fölött bronzarcu férfiak és ritka szépségű contadinák szörpölgetik az odavaló bort, a Terrano-t. Itt van Mavhinja, a hol a legjobb zenészek, Skribina, a hol állítólag a legszebb, — egyptomi szépségekkel is vetekedő leányok laknak, — és a Wippach völgye, a mely mint egy oázis nyulik bele szőlőivel, szelíden lejtő »doliná«-ival a szürke körengetegbe.

»Foiba«-nak nevezik az ottaniak a hegyeken oly gyakori, szakadékszerű bevágásokat, természetes lövészárkok ezek, apró tölgyfák nőnek bennük és tövises bozót, ezeken a fákon már gyakran látni a harc nyomait, a gránátok és shrapnellek tüzétől leperzselt ágakat; hiszen ilyen helyeken keresi az ellenség szorgalmasan működő tarackjainkat, ilyen, a természet-től jól »maszkírozott« helyekről üvöltének éjjel-nappal fáradhatatlan ágyuink, biztos vést hozva az ellenségnek.

Mikor gyors auto vitt le minket a Doberdo fen-sik felé, bámulva nézték szemeim a kővilág szépségeit; Adelsbergnél még kemény fagy és hó borította a fenyveseket, Präwald-nál már nyoma se volt a télnek, — fehér porfelleg kísérte utunkat a mesés jó országuton, mely boldogságát képezhetné minden automobilistának; gyors rohamban haladtak el mellettünk falvak és városkák, minél közelebb érve a tűzvonálhoz, annál több jelét mutatva a háborus rombolásnak: sok helyen saját katonáink döntötték le a templomok tornyait, hogy háborus célpontnak ne szolgáljon.

Mindenütt a train-kocsik végnélkülinek látszó sora, fáradtan menetelő katonák, itt ott egyes lovas, ki pihent lovát jártatja, és sok-sok, sorsába stoikus nyugalommal beletörődött teherhordó csacsi, öszvér; autónk, ha lassan is tud csak erre menni, mégis végtelen sorát hagyja el ezeknek, és újabb kép, újabb

alakok jelennek meg szemünk előtt; mint a hangyaboly, úgy tűnik fel a harctér előttünk, a mely felé menve, vagy a melytől jöve, mindenki hoz vagy visz magával valamit: az egyik municiót, a másik élelmet, — a felváltó csapatok friss erejüket, életüket, — a fáradtan visszafelé ballagó maródik mennyi szenvedést — és reményt. . .

Szeretetadományokat vittünk, de ez csak egy csepp a tengerben — mennyit szerettem volna szétszítani, és mennyit érdemeltek volna meg hős katonáink, a kik ott harcolnak.

Mikor a Krn lejtőjén felkerestünk egy a tűzvonalától három órányira fekvő kis barakk-kórházat, felejtetetlen marad előtttem egy magyar katona várakozóan kinyújtott kézzel tett kérése: »tessék nekem többet adni, holnap már vissza kell mennem a pajtásokhoz a rajvonalba és majd kérdezni fognak, hogy mit hoztam nekik«.

Megkapó és mélyen megható, hogy az a mindentől elzárt vadon, a hol a kórház áll, oly hely gyanánt tűnik fel a lövészárkok lakói előtt, a honnét még lehet valamit »magával hozni«!

Pedig mily nehéz ott maga az ellátás is, a »Feldbahn«-on és azon túl az újonnan épített serpentin uton keresztül fel a magas sziklák közé!

Az egyik hadtestparancsnoknak voltunk vendégei. Őszbecsavarodott, kedves, szép szál ember, a ki engedélyt adott arra, hogy egy közvetlenül tűz alatt álló kötözőhelyet keressünk fel.

Ez hát a háboru, — kérdeztem magamban?

Napsugaras kis falu, teljesen szétrombolt háztetőkkel, a házfalakon ágyugolyók szakította tátongó űr, — felettünk a levegőben moraj és csattanás, mintha gőzmozdony robogna ott, — aztán dobszerű pergés: a gépfegyver, egy chromatikus nyögés: shrapnell; messziről látni mint egy a levegőben libegő óriás férget: egy kötött léggömb.

Az uton, egy maszkirozott széles országuton, a melyre az ellenség pontosan be van löve és a hol minden percben becsaphat egy gránát, új tölcsért vájva a többiek mellé, kocsisor vigan fűtyürésző kocsisokkal, málhás állatok és betegszállító autók sorozata, — nyüzsgő élet, a ki egy percre se gondol arra, hogy veszedelemben van és mindez arany napsugárba fonva, — nem messze kis parasztház, ablakából kis

gyermek néz ki, néhány galamb az udvaron, — gondolataim percekre megállapodnak egy fájdalmas kérdésben: miért, minek?

A kommando, mely barakkszerűen épült és melynek egyik ajtaján a következő praktikus felírás látható: csak a legszükségesebbet mondani! egyik helyisége a barátságos tiszt menage, falain eredeti Schönpflug-rajzokkal, itt ismerkedtünk meg egy svéd őrnaggyal, a ki bejárta az egész harcvonalat és nem győzi bámulatát kifejezni katonáink kitartása felett; nem is csoda, ha elgondoljuk, hány turista dicsekszik oly helyek egyszeri megmászásával, a hol most katonáink örök életveszedelem között tartózkodnak.

Nehezen váltam el e vidéktől, mindig visszanéztem megint és asszonylétemre is szégyeltem magamat elhagyni a harcolókat és veszedelemben levőket.

Asszonyt, gyereket keveset látni, de nem mintha nem lennének itt, a lakosság nagyon ragaszkodik otthonához — hiszen Görzből sem lehet őket eltávolítani, hát még a falvakból — összebujnak kis házikókban, elkeseredéssel és mérhetetlen boszúval eltöltve ellenségeik — az olaszok iránt.

Különösen vannak e házikók építve; az utca felé emeletesek, nyitott fából készített folyosóval, melybe többnyire belefódnak a ház előtti fa ágai.

Az esték gyönyörűek, a mikor a hold felkel és megvilágítja az örökös kőmindenséget, — messze a látóhatáron egy ezüstös sáv fénylik, a tenger, fel-felvillan időn-

ként a világító lövegek erős fénye, megvilágítva az éjszaka se nyugodt utakat, — szüntelenül, haragosan és mélabusan zengenek az ágyuk.

Percekre elfelejtem a véres háboru borzalmaikat, a sok emberi nyomoruságot és szenvedést és elképzelem, mily szép lehet egy csöndes, nyugalmas este ebben a kővilágban, a melyet a háboru most ezer és ezer katonával népesített be. És azt álmodom, hogy e kövekre hulló vérrozsák nyomán a diadalmas tavasz szép fehér virágot, a béke virágát teremti meg.

Vilmos Ferenc József főherceg.

Vilmos Ferenc József

Főhercegek a lövészárokban.

Károly István főherceg fiai.

Levelet kaptam az északi harcterről. Egy nagy-rangu katonatiszt irt nekünk és felhivta figyelmünket Károly István főherceg két fiára, Leó Károly és Vilmos Ferenc József főhercegekre, a kik hónapok óta a lövészárokban küzdenek és bajtársi hűséggel vesznek részt a háboru minden örömeiben és viszontagságában.

»A magyar közönséget bizonyára érdekelni fogja, — szölt a levél, — hogy a háborus jótékonyági mozgalom fővezérének, Károly István főhercegnek milyen vitéz két fia van. A lövészárokban harcol mind a két főherceg, egyáltalában nem engednek meg maguknak kivételt, mindenben részt vesznek, jóban, rosszban egyaránt és vitézségükkel mindenkihez való szívélyes modorukkal elérték, hogy valamennyien bálványozzuk a két derék fenséget. Feljebbvalóik a dicséret hangján beszélnek róluk. Érdeemes erről megemlékezni, hiszen egyetlen hadsereg sem tudja felmutatni azt, hogy az uralkodó család tagjai a lövészárokban harcoljanak és ugyanazt az elbánást követeljék maguknak, a mi a legkisebb rangú tisztnek kijár.«

A két főherceg, a kit ilyen lelkesen beajánlottak, magyarul is jól beszél. Atyjuk, a kinek szavát Budapest közönsége a Nemzeti Áldozatkészség szobrának leleplezésekor hallotta, a mikor csengő magyarsággal lelkesedő szavakban hódolt a magyar áldozatkészségnek, nagy gondal nevelte két fiát. A tanrend egyik főtárgya a magyar nyelv volt, noha Leó és Vilmos főhercegek neveltetésüket osztrák tanintézetben, Slusarz Kristóf őrnagy vezetése alatt nyerték, 1913. májusában a morvaféhertemplomi

katonai főreáliskolában tették le vizsgáikat s azután a Teréziánium növendékei lettek Bécsujhelyen. A többi növendékkal az egész idő alatt együtt voltak. Lakásuk, ételmezésük, ruházatuk ugyanaz volt s a táborig kiképzésben sem tettek velük kivételt.

Ez év március 15.-én a két főherceget sorcsapatokba helyezték át. Leó Károly a 3.-as ulánusezredhez, Vilmos Ferenc József pedig a 13.-as ulánusezredhez került, a honnan Győrbe és Csepregbe tették át őket. Junius óta mindkét ifju fenség a harctéren van. Leó főherceg junius 16.-ig Osynynál ment át a tüzkeresztségen, Vilmos főherceg pedig junius 23.-ikán Mieniamynál. Szünet nélkül csapataik minden vállalkozásában részt vettek, a legsúlyosabb percekben is helyükön vannak és egyéni bátorságuk által megszerezték maguknak a tisztikar és a legénység rajongását.

Vitézségük, taktikai készségük legfelsőbb helyen is elismerést nyert: a király október 26.-án Vilmos főherceget, november 17.-én pedig Leó főherceget tüntette ki a harmadosztályú katonai érdemkereszttel az ellenség előtt tanusított bátortag magatartásukért.

Junius óta a két főherceg nem hagyta el a harcteret. Ma mind a két fiu az uralkodó család kedvence s katonai körökben, a hol ismerik a két főherceg kiváló kvalitásait, azt mondják, hogy dédnagybátyjuknak,

Albrecht főhercegnek, a custozzai győzőnek és dédapjuknak, Károly főhercegnek, az asperni hősnak katonai erényeit örökölték.

Ez a megállapítás talán nem is hizelgés, ha még meg írjuk, hogy a két ifju főherceg nagybátyjai: Frigyes főherceg tábornagy és Jenő főherceg vezérezredes.

T. K.

Leo Károly főherceg. Kertzmar Bruno műterem felv.

APOLLO a ROYAL-SZÁLLÓ épületében az előkelő társaság mozgóképszínháza.

Bánk bán jubileuma.

A mult héten százötvenedszer játszották Katona József Bánk bán-ját, sorsüldözött tragédiáját a legszerencsétlenebb magyar szerzőnek, a kinek meg nem hallgatás lett az osztályrésze, tépelődő bánat és elnévelés, végül korai sir a kecskeméti temetőben, melynek szomorú sötétjébe egy elhibázott élet minden keserősége kísérte koporsóját. A pesti magyar színpadon, Egressy Gábor jutalmazására, 1839. március 23-án játszották először a szomorujátékot és akkor a szerző már kilenc év óta porladozott a hazai földben, melyet oly izzón szeretett és a bemutató napján voltak, a kik azt se tudták: él-e, hal-e Katona József. Az *Athenaeum*-ba a Zalán futásá-nak költője írt kritikát az estéről így: „Sok tekintetben hiányos s némileg vad, de erővel teljes színmű, első és utolsó műve e nemben a korán elhunytak. Legkevésebbé sikerült Bánk bán karaktere, a kiben nem látjuk azon szilárdságot, mely az általa elkövetett merész s nagy felelősségű tethöz kívántatik . . .“ Szemelvénynek talán elég is Schedel (Toldy)

Vörösmarty és Bajza lapjából, hiszen tudjuk, hogy a Bánk bán iránt mutatkozott közöny nem a szerző barátaiban, vagy ellenségeiben — se életében, se halálában nem volt, a ki különösképpen szerette, vagy gyűlölte volna — hanem magában a korban, a Biedermeyer Pestben keresendő. Az egyszerű, hallgatag Katona József a nyelvújítók törtetésében egészen magára maradt forrongó lelkével, zordon magyarságával, becsvágya bátortalan volt, mint szerelme Déryné iránt és meg vala írva a sors könyvében, hogy Fortuna istenasszony sohase mosolyogjon az ő szomorú arcába. Először csalódásaitól az utolsóig, a mikor az *Erdélyi Múzeum* pályázatán annyira féltett Bánk bánja szóba sem került, szomorú várás volt az élete. azután már csak a lemondás, a poros akták és a bút felejtető pohár voltak társai a megváltó szívzélhűdésig. A halál irgalmasabb volt hozzá mint az élet, egy pillanatig sem szenvedett. Az elmulás volt számára az egyetlen boldogság, — haláláról nem írt ujság, részvét nem kísérte koporsóját és Magyarország nem tudta, hogy legnagyobb drámairóját veszítette el benne.

Közel száz esztendeje ennek és ma már tudjuk, mi a Bánk bán és ki volt Katona József, a ki 1827-ben gyöngyszemű, olvasható, nagy lendületű betűkkel írta, mint kecskeméti főügyész „fontos“ aktáját, a mit Darnay kincsei közt leltem a sümegi múzeumban: „Peleskei István, ellopván 480 forintját helybéli lakos Marsony Józsefnek, minekutánna kedvtelenebb vele való bánások után kivallotta, hová ásta el az ellopott pénzzsummát, az onnan felvételén, de a Bankók elázva valának és így azokat szárognatni kellett. A mint az alol írt Fiscális azokat egymástól elszedvén, nézegetné, egy 5 forintos Bankó, melly magában a figyelmet könnyen kikerülte volna, minden helyes volta mellett is neki

szemébe tüne; öszve hasonlítván a többi Bankókkal, hamisnak hiszi ily okokon:

1-mo az 5 numerust környül fogó virágok nem egyeznek meg.
2-do *A Fünf. Guld*, és az *öt Forint* nem igaz parallela Lineákban vannak.

3-o A Bankó Rámájának belső vonása nem felel meg a szeglet Karikáknak.

4-o Az alsó Ráma szélesebb a jó Bankó Rámájánál, és az ott lévő vízfolyás nemcsak hogy gorombább, de Numerusok sintsenek belé írva.

Ugyan azért szegény megkárosított Marsony Józseftől a Bankó letartóztatott, a ki azt vallotta, hogy neki Vég Pálné Asszony adta adosságba, a kinek Szöllejét az Attya, Ns Fekete Sándor úr most eladván, e Bankó attól való . . .“

Micsoda szívvel irhatta ezeket a sorokat szegény Katona, Döbrentei Gábor döntése után a hivatalos szobában, mit hallhatott szomorú kalamusának percegéséből, csak mi érezhettük a nagy dráma diadalmas jubileumán. Mert az idő, a hatalmas Idő, igazat

adott a féltreismert szerzőnek, igazat adott az elfogulatlan bölcs kritikának, mely Gyulai Pál szavával mondta ki, hogy Bánk bán a legjobb magyar tragédia. És Katona József halhatatlan emlékének áldozva, megenyhül emlékező szívünk a sors iránt, melynek mostoha ítéletét, ime, oly fényesen igazította helyre az utókor, ám tiszta örömmünkbe mégis vegyül üröm annak elgondolása-
kor, vajjon hálás-e ez az utókor, a mint lennie illik és hálája méltó-e Bánk bán szerzőjének géniuszához.

Fáj ezt a kérdést fölvetni, de szólnunk kell róla, hiszen ott lázad minden igaz magyar szívben, ott lebeg minden magyar

ajkon és visszhangja százszor erősebb ma, dúló csaták esztendejében, magyar vér hullása idején, mint máskor. A mikor Katona József még remélt és magyar lelkében esdekelt a vágy a magyar színművészet dicsőségéért, az első magyar színtársulat már megbukott Pesten és a második félve, remélve kezdte meg előadásait a Rondellában. De a színészeknek alázatosan kellett hajbókolniok a német direktor előtt, a ki heti két estén megtúrte színpadán a magyar nyelvet. Azután a jó Vida László bérelte ki a Hacker-ház első emeleti nagy termét és itt megalázkodás nélkül játszhattak volna, ha lett volna, kinek. De az arisztokrácia és a pénzes burgerek továbbra is a német színházba jártak, a mieinknek a köznemes, a honorácior és az iparososztály jutott, meg a jurátusok, a kik már akkor sem igen szerepeltek a páholybérlok sorában. És hiába tündöklött a társulatban szép Déryné ifiasszony és hasztalan osztottak hatásos rollékat Kántornénak, ma száz esztendeje már megint nem volt magyar színművészet Pest városában. Pedig akkor már kész volt a Bánk bán, de ifju szerzője hazafi fájdalommal kérdi: „Hol ott a tanító játékszin, a hol a nyelvnek tulajdon hazájában kóbor életet kell élnie. Ezek meg ezrek fölálkozásával magyar nemesek tartják a német theatrumot . . .“

A „Dalmat“ nevű hajó fedélzetén, a honnan Sarkotič a Lovcen elleni támadást intézte. 1. Sarkotič István, gyalogsági tábornok, a Lovcen elleni támadás vezetője. 2. Rollinger, altábornagy, 3. Minnich, vezérkari ezredes, 4. Hussarek, vezérkari ezredes, 5. Kussevich, Sarkotič magántitkára, 6. Barna Károly, zászlós, 7. Zsigmondy Jenő, zászlós, 8. Minnich, zászlós.
Barna Károly huszárszászlós felv.

A Lovcen. A nyíllal jelölt helyen intézte hős hadseregünk a sikeres támadást.

Barna Károly huszárszászlós felv.

Katona József nem érte meg vágyai teljesülését. A fővárosból mindig a vidékre menekült a magyar színész, a hol legalább a koplalástól mentette meg a vendégszeretetet. Katona József városában is gyakran jártak vándor magyar teátristák, de akkor ő már nem remélt és 1820 decemberében szerencsésebb riválisának, Kisfaludy Károlynak már mint szürke, csüggeteg beamter írja: „Hivatalomnak oskolai módon kezdetében sincs annyi időm, hogy annak rendi szerént egy Levelet küldhessek. Ime, ígéretemnek következtében egynémelly magam sorsu verseket küldök. Ha a Tudós Világban valami előfordul, kérem tudósítását, főképp a Dramaturgiára nézve. Ha hirt hall Bánk bánról, e Levelem általadó Demeter Ur által Barátom Uram irni ne terheltesen . . .“ (Darnay gyűjteményéből.) Nem hallott hirt róla . . .

Mi azonban, huszadik századbeli fiai Árpád nemzetének, hála Istennek, ismerjük Bánk bán hírét és láttuk valóra válni szerzőjének álmait. A magyar színészet nagy lett és erős, a magyar dráma híre bejárta a világot. A Gyapju-utcában utolsó temploma porladt el a német Táliának és azóta csak mint kísértet jár el hozzánk, csak mint lidércnyomás ül a lelkünkre. Sokat

elnéztünk, sokat megbocsátottunk, de ebben az esztendőben már joggal hihettük, hogy a kísértet sirjába tért, a lidércnyomás elmúlt. Mert drága kincs a magyar vér és a mikor ilyen bőségesen fizetünk vele, talán igazunk van, a mikor tiltakozunk minden német szó ellen, a mi magyar szinpadról hangzik, akár csak az Urániáról is. És azt szeretnők, ha ez a tiltakozás visszhangra találna a Pestből világvárossá nőtt Budapest igaz férfiaiiban, széplelkű hölgyeiben. Azt szeretnők, ha nem szenteltvíz lenne ez a tiltakozás, hanem választóvíz, mely kimarja a salakot az aranyból és csak a nemes érccel nem bír. Azt szeretnők, óh igen, azt imádkozzuk, értse meg valahára a magyar, mivel tartozik magamagának és — egy fityinget se német művészetért! Nem azért, mert német, hanem, mert idegen. És egy fityinget se franciáért, angolért, olaszért és semmiféle nációért se most, se ezután! Akkor talán majd a huszadik század magyar szerzője sem keres témát a Dob-utcában. Mert nem elég a magyar nyelv — a melyben él a nemzet — magyar szív, magyar lélek is kell hozzá, a mely szárnyat ad ennek az életnek, lendületet a nagyság régióiba. Meg kell ezt mondani a Bánk bán százötvenedik előadásának esztendejében, annak a drámáénak, melyért szerzőjének egy petákot se fizetett se színház, se Trattner és a mely, bizony mondom, már akkor többet ért sok olyan drámánál, a miket ma táblás házak előtt játszanak.

Magyar közönség, mi magyar uri közönségünk, kedves olvasói *A Társaság*-nak, rajtatok áll, hogy a mai Katona József, a kinek nem ismert Bánk bánja talán ott hever valamelyik színházdirektor asztalfiókjában, vagy valamelyik padlásszoba íróasztalának mélyén, kecskeméti sorsára ne jusson néhai való jó Katona Józsefnek s rójja — meg nem érte és meg nem ismerve — élete végéig rozsdás kalamussal a betűt valamelyik telekkönyvi hivatalban . . .

Körmendy Viktor.

Alapítva 1862.

CUENDET CONSTANT

svájci órás

Budapest, IV., Kigyó-tér 5. szám.

Az órás szakmát felölelő összes zseb-,
nipp-, fali- stb. órák raktára. :: :: ::

KARCSATTÓRÁK. JAVÍTÁSOK. KATONAÓRÁK.

Schratt Katalin bécsi kórháza.

Schratt Katalin kórháza.

Ujabban pilótákkal barátkoztunk — nem lehet csodálkozni tehát gyors emelkedéseken — sem alászállásunkon... Aki repülőgépen járhat, ritkán bukducsol röögőkön... Karácsony szent ünnepén sebesen száguldó géppel esőben, sárban, locs-pocsban hagytuk oda a fényes Grand Hotel üveghallját (a hol most gyakori a magyar szó, kivált huszár- és tűzértisztek csak magyarul társalognak tea mellett — legedesebb csemege).

Száguldó gépmotorunk Schönbrunn felé vette útját, rövid néhány pillanat mulva már be is kanyarodott felséges fasoraiba. Minden fehér, ezüstös, havasan csillogó Schönbrunnban. Sárnak, szürke locsoknak nyoma sincs. Itt üdőbb, frissebb, keményebb a levegő, különben is a szívem hangosan zakatolt, mihielyt a Hofburg jelentőségteljes, komoly falait a fehér ezüstporos csillogó téli verőfényben megpillantottam és egy szalutáló burgzsandár jobb karjának lendüléséből észrevettem, hogy célnál vagyok. Dr. Kerzel őexcellentiájának lakásánál a bal fronton, első lépcső...

Ölbe kaptam óriás mimóza és fehér krizantém csokromat, Ella Kerzelnek hoztam, azokért a bájos sorokért, a mellyel kegyes atyjának arcképét nekünk elküldötte... Magam sem hittem, hogy ezekkel a virágokkal még előbb oltár elé fogok térdelni és tömjén-illatban fűrésztöm meg a szelíd mimózák rezgő, sáppadt fürteit. Ugy történt, hogy az elébünk siető udvari lakáj azt jelentette, hogy a kegyelmes már Spital-vizitre ment a Schratt Katalin szanatóriumába, de azonnal visszatér, menjünk fel a nagy szalonba várni rá. Ezuttal várakozó hangulat nélkül lévén, visszaültem a gépkocsiba: egyenesen odamegyünk látogatóba a Schratt kórházba, „a minek szerfelett örvendezni fog őexcellentiája“ tette hozzá udvariasan a Hofburg embere... Kriegssanatorium, Hietzing, Lainzerstrasse 41: utasította gépkocsink vezetőjét, — fehér, csillogó ezüstös schönbrunni park fái lsten veletek! — Máris elshantunk onnan s még jóformán össze sem szedhettem gondolataimat, már ott állottunk a diszes „Schmukkazett“-szerű, erkélyes, csöpp palota vasrácskapujánál. A virággal diszes ablakokból szép női fejek néztek ki, kaput nyitottak, már tudtak az érkezésünkről, barátságosan fogadtak, tárt ajtókkal. Szalonba vezettek, mert a mise végeztéig Kerzel doktor ki nem jöhet, a kápolnában vannak mind együtt. Ezt hivatalos komolysággal magas, őszfejú, tudós arcu, szalonruhás titkár jelentette be, olyan előkelő szertartással téve

elébünk a vendégeknyvet (melyben főmagasságok neveit olvassuk), hogy szinte megnövelte bennünk az önértetet. A tollunkat se mártottuk a kalamárisba, már belépett jólelkű barátunk, Öfelsége orvosa, a ki azonnal karonfogott és kérésre visszatért a kápolnába... Leborultam virágaimmal az oltárhoz, valamilyen virág-lehelletnyi imádságot sóhajtottam a fehér jácinttal telerakott kis oltár füstölgő, eloltott gyertyái felé. Még talán most is ott térdelnék, úgy elmerültem, Schratt Katalin kedvenc kis ölebe azonban jónak látta beleavatkozni mély áhítatomba, mellém tett muffomba beleütötte orrocskáját, szimatolva, csaholva felébresztett. Körülnéztem, már akkor ott állott a fehérkötényes, aranyhajú, Brunhilda-termetű ápolónők között, már ott állt mellettem a kastély Asszonya, a jólelkű kórház áldozatkász megteremtője, a híres császárváros legelső művésznője, Schratt Katalin... Dr. Kerzel hozzá vezet és bemutat és én a felvillanó nagyon élénk kék szempár tükrében meglátom a lelkes jóakarát érdeklődésének lángját. Megfogom a felém nyujtott kicsi kezecskét, ugyancsak magyarosan szorítom meg s rögtön kérdém, megengedi-e kórházát megtekintennem, a magyar lapokban ismertetnem és kapok-e róla képeket... Ennyi tulzott követelésekre sem riad vissza, mosolyogva bölint, igéri saját arcképét is.

Azután elővette a háztartási naplót és nézte a szükséges intézkedések lajstromát karácsony szent reggelén... Kerzel doktor addig sorra járt velem — adott kriszkindlit a négy méter magas tündéri karácsonyfa rakott ágairól, mely ott a kápolnában tündöklött...

Végig jártuk a folyókat, a konyhát, a kórtermeket, mindenütt bámulinivaló szint, izlést, rendet, fényt, szeretetet és melegséget éreztünk. A konyhai háztartás vezetését egy bájos doktor-asszony végzi, vele legtovább társalogtam a piaci árak óriás emelkedéséről s a konyha ezer csinyja-binyja felől...

A folyosón fiatal tisztok szalutálva sorfalat állottak — mikor Excellentiás barátunk kedves mosolygással többszöri kéz-fogás után elbucszott tőlünk azzal az ígérettel, hogy a kórházról képet fognak rendelni és küldenek...

Mire hazaérkeztünk Wienből, a kép csakugyan itt is várt. A bécsieknek Schratt Katalin olyan dédelgetett kedvence, mint mi nekünk Blaháné; adja az Isten, hogy minden művésznő oly nagy-lelkűséggel áldozhasson hazája javára s dicsőséges babérajából szerzett koszoruját hőseivel megoszthassa, mint Ő tette.

Chrysanthème.

KONSTANTIN KAPITÁNY.

Történet egy galíciai kisvárosból.

Irta LAKATOS LÁSZLÓ.

Az öreg ur Julia édesapja volt. A két bankember jelentéktelen barátságban élt egymással, abban a nem kötelező udvarias ösmeretségben, a mely az egyfoglalkozásuk közt szinte minden átmenet nélkül lesz meg, úgy hogy a barátság a tizedik esztendőben sem jelent többet, mint a mennyit jelentett első napon a bemutatáskor. Ebben a közömbös jóindulatban volt egymással az idős özvegyember és az agglegény, a ki vasárnap reggelenként kis arany harapófogóval huzta ki halántékából a fehérbe térő hajsálakat, de ez az ösmeretség elég volt ahhoz, hogy Ferdinándnak megnyissa Julia szalonját, a hol — két Bécsből származott didergő madár — a Kärntner-Strasse szép üzleteiről beszéltek gyakran Laxenburg nyírott kertjeiről, szép tavaszi vacsorákról a Volksgartenben (bizalmaskodó verebek az abroszról orozzák el a kenyérmorzsát), Schmedes ur baritonjáról és a Girardi-Odillon-féle válópörről, a mely ugyszólván gyermekkori emléküik volt mindkettőjüknek. A mikor az öreg Rothschild báró vagy a híres Lueger haldoklott, olyan izgalommal olvasták a bécsi estilapok jelentéseit, mintha örökölnének a nehéz betegek után. Mindaketten szerették Schnitzler »Ánatol-ját, a szívverésük elállt, ha a képes lapban látták Henrik Ferdinánd főherceget lóháton a Práterben és jóhiszemű meggyőződésük volt, hogy Ferencz József tulajdonképpen csak a bécsieknek igazi császára. Ha teheték volna, a nagy fővárosból hozatták volna az ivóvizet, mint a király mindig, ha uton van és a ruháikat valóban Bécsben varratták, a mit Levinszki már azért sem helyeselt, mert a helybeli iparosok ezért más doktorhoz pártoltak tőle. De a szelid orvos változtatni ezen nem tudott.

— Az öreg ur is azt mondta, hogy az éjszaka egy kozáktiszt hált a házuknál... Egy kozáktiszt... Lermontov Konstantinovic Konstantin... A nevét nem az öreg ur mondta nekem... Ugy tudtam meg, érdekelte, — szólt Granichstaedtchen és a tükörből figyelte a házaspár arcát.

Julia kis mokaészébe öntötte a kávé.

— A kapitány az orenburgi kozákoknál szolgált és továbbra is itt marad... Bizonytalan időre, — mondta az orvos fénytelen, faizü hangon.

A kávé királyi illata töltötte be a kis szobát, »minden rendben van«, lehetett hinni egy percig és a jegybank főtisztviselője beérte azzal, hogy a háboruról szóló általános véleményt ösmertette.

— Ha Godeknál nem szorítjuk őket vissza, akkor karácsonyig itt lesznek a nyakunkon, — ezzel fejezte be előadását Granichstaedtchen.

Hölgyeknek nem kötelességük, hogy értsenek a keserves és művészi elmejátékhoz, a taktikához és az

Kerékjártó Duci hegedűművész, a ki legutóbbi németországi hangversenyeivel a magyar névnek újabb dicsőséget szerzett. Az ifjú hegedűművész február 9-én tartja hangversenyét a Vigadóban.

orvos egyedül helyeselt egy-egy szóval Ferdinánd véleményének, a mely nem volt eredeti, de követelőző sem.

A banktisztviselő — kis csészéjét utolszor emelte szájához — most erősen arcanézett az orvossal.

— Ugy hallom... a városban azt beszélnek, hogy Ön éjszaka az orosz sebesülteket kötözte, doktor.

»A városban úgy beszélnek« — Julia (ő is a kávécsészét fogta még), idegesen rándult meg kézzel. »A városban úgy beszélnek.«

— A Potocki-utcában voltam csakugyan, — mondta Levinszki és szemét lesütötte.

Egész fölösleges volt, mégis ő maga kérdezte meg:

— Nem jól tettem talán?

A bankember arca, simára borotvált arca ügyesen úgy tett, mintha gondolkoznék. Hangja óvatos, bántó kimérettel mondta:

— Minden azon mulik, hogyan értelmezzük a dolgokat... Én, én, talán nem tettem volna meg. De én nem vagyok orvos. Én a bank kincsét mindenestre megmentettem. A magam részéről ennyit tettem.

— Bankárnak lenni foglalkozás, orvosnak lenni hivatás. Az orvos hivatása emberbaráti, — mondta Julia és hangjában az egész szoba, a ház, a kis család (ők ketten) szólaltak meg.

Levinszki nem mert feleségére egy hálás pillantást vetni és Granichstaedtchen is talált egy szerencsés szót, a melynek szinte pajzsos oltalma mögé menekedhetett.

— Mindenesetre, — ennyit mondott.

Vannak helyzetek, a hol a legnagyobb hősiesség: engedelmességni. Sándort a parancsnok szólította föl erre és érdekel, hogy mit tett volna maga Ferdinánd, ha például nem utaztathatja el idejekorán a bank pénzét és az ellenség azt magán követelte volna.

— Azt hiszem, nem adtam volna oda, — mondta Granichstaedtchen, de fejét a rövid mondat alatt csak félig merte fölvetni.

RADO® VADÁSZFEGYVER
garantált jó löképesseggel
páros ejektoros garnitúrák
az összes létező gyártmányok különlegessége!
prizmás vadász- és tábori távcsövek.
Fényképező gépek teljes felszereléssel.
Radó A. és Tsa Budapest, Egyetem-tér 5.
fegyverüzletében   Telefon 105-82.

— Azt hiszi, nem adta volna oda? . . . Azt hiszi?
— szölt Julia.

És hozzátette:

— És ha a kapitány pisztoly hidegét szoritotta volna a halántékához, akkor kedves Granichstaedtchen mit cselekedett volna?

— Akkor, nos akkor mindenesetre gondolkoztam volna az ügyön, ennyit megvallhatok, Madame.

— Az ember az ilyen helyzetekben nem igen tudhat gondolkozni, valljon meg ennyit is Ferdinánd — és Julia féltékeny félmosolyában foga egész fehérével ajándékozta meg bécsi földijét a kis galíciai városkában.

Ám az kevés nagylelkűséggel még egyszer visszavágott.

— Egyébként honnan gondolja, Madame, hogy engem is Konstantin kapitány szólított volna fel a keserves feladatra.

Julia egy pillanatig gondolkozott, csak addig és arca meg sem változott. Mintha csak a múlt évben volnának, okos, jó engesztelékeny hangján, ám egy kicsit fáradtan és békét kérve mondta:

— Lásza, Ferdinánd, mondhatnám most erre ezt is: Igen, Önt, Granichstaedtchen Ferdinándot maga a generalissimus, Nikolajevics Nikolaj nagyherceg kérlelte volna térdepelve, de semmit sem mondok, csak ennyit: bár átaludhatnók az egészet, az időt, a bizonytalanságot, mindent.

— Igen, átaludni mindent, — szakadt most ki az orvostól és ez volt az első őszinte szó, a mit Levinszki, az orvos, az orosz uralom óta kimondott. Az első őszinte sóhaj.

— Ó igen, ha be lehetne tenni az ablaktáblát és kívül zárni a háborút az utcára, mint egy rossz, nyirkos estét... Lámpát gyujtani a háboru ellen.

Granichstaedtchen ezt békülékeny hangon mondta és ő azt hitte, hogy elmésen is. Legalább neki magának a mondata alatt határozottan Schnitzlerre kellett emlékeznie.

Egy pillanatnyi meleg csend állt most be, szavakban, mintha kezet fogtak volna. És Granichstaedtchen — elméjében titokban Schnitzler Arthur ült — hajlandó lett volna az irodalomra áttérni, a mi mindig a békességet jelentette köztük.

— Julia... Madame Julia, — mondotta, — ugye, ha nem tévedek, barátunk a Karenina Annából, a drága Wronszky szintén kozák volt...

Igazán nem kellett volna megmondania, de mintha egy láthatatlan delejtű huzta volna ki belőle a szavakat, Julia szinte sebesen mondta:

— Képzelve Ferdinánd, az este a kapitánynak, Konstantinnak (Julia most először mondta ki ezt a nevet) átküldtem a Karenina Annát. Gondoltam, hogy a vendégünk és...

Nem folytatta. Eszébe jutott: miért mentegesse magát? Kell magát mentegetnie ezért?

De Ferdinánd most egészen felvetette a fejét:

— Azt a példányt, a mit nekem kölcsönzött... A mi példányunkat...

— Azt — és Julia most már szerette volna lehajtani a fejét.

— Kellett neki... kellett neki valami olvasmány éjszakára, — szölt Levinszki és erősen a zongora lábára nézett. Tizenegy esztendő óta ma először fedezte fel, hogy a barnára festett zongora lába nyolcszegletű.

— És én fogadok, hogy a kapitány nem olvasott az éjszaka. A kapitány aludt vagy álmatlanul hányko-

Fopao, Tschang kínai nagykövet, külügyi államtitkár leánya. Schulcz Ila festőművésznő pasztellképe, mely a Nemzeti Szalon 1915—16. tárlatán keltett meglepetést.

lódott. Egy kozáktiszt nem olvas éjszaka, — vélte hangosan Ferdinánd.

Amaz nem tudhatott semmit sem és Julia most mégis mélyen elpirult. Arcát — a drága, rózsaszínű arc most setét volt, mint a régi bibor — szerette volna elrejtetni a kesében, a fehér damasztos kávékendőben, a levegőben talán... Semmit, semmit sem tudott tenni.

Granichstaedtchen, a mikor távozott, a felső kabátzsebből szép, udvarló kézmozdulattal kivette a sárga rózsát, hogy hódoló ajándékként Juliának nyujtsa. Ám az orvos felesége szándékosan nem vette most észre az ösmerős mozdulatot. Keze, mely máskor kedves várakozásban nyult volna a virág után, most nem látott, vak volt, mozdulatlan. A virág tehát határozottan a bankember kezében maradt és a kapitány a kapuban egészen bizonyosan azt hihette, hogy az ösmeretlen ur (ellenséges alattvaló) a ház hölgyétől kapta ajándékba a nemes kelyhű virágot. Konstantinovic Konstantin ugyanis most is a kapuban állt, mint egy őrző eb, idegenekre morduló, mint egy kőszobor (ha úgy akarják), a ki vállán hordja a boltívet, a padlást, a tetőt, az estét, a mely válogatlan, zagyva barna szemmel borul a hajlékra. A két férfi erősen szembe nézett. Lándzsa volt most az irodalomkedvelő bankember tekintete, az első határozottság, a mit Konstantinovic Konstantin J * * * galíciai városkában kapott. Ám a másik elment és a kapuban, Julia kapujában, mégis ő maradt vissza, az orenburgi kozákok közül való kapitány.

(Folyt. köv.)

Divatlevél.

Első pillanatra anomáliának látszik, hogy már most, tél derekán foglalkozunk a tavasz divatjával. De hisz a verőfénytől, az éltető nap-sugártól mindössze hat hét választ el s ha a teremtés munkája hat napba tellett, hogy volna sok ugyanannyi hét nekünk gyarló embereknek.

Annyi már előre bontakozik a minden szépet tartalmazó kaoszból, hogy a tavalyinál erősebb selyemviseletnek nézünk elébe. Ime, a gyapjuanyag krízise. Természetesen teljességgel lehetetlen kiküszöbölni a szövetkosztümöt. Ehhez előzetesen be kellene szüntetnünk minden időbeli viszontagságot. Esőben, szélben, de sőt verőfényes reggeli sétához, gyalogláshoz szinte képtelenség az egyszerű trottórnél másra gondolni. Ám, mikor ez nem indokolt, a hazafiságot még jobban szolgálva az esztétikánál, bizvást hagyjuk a gyapjufonalat azoknak, kik nálunk jobban rászorultak.

Az Árvay J. és társa céghez már betért az első fecske, melyet követ az egész raj. A jövő utcai toalettje sima vagy csíkos faille, esetleg tompa taffta fényes csíkozással. De gustibus . . . Bizonyára ugyanannyi követője akad a szolid egyszínűségnek, mint a mutatósabb mintázásnak. Az elkövetkezendő alj bő, jóval bővebb az eddiginél. Alsó kerülete bizonyára meglesz vagy öt méter. A bőség már a legelején kezdődik, a szabás szinte gallérforma, olykor ferde varrás még fokozza a mindjobban terpeszkedő szoknya alját.

A második jellegzetes divatváltozást a megrövidített derék, az antikok szép ideálja. Ha a régi görögök szobraira utalok, talán eléggé mértékadó kapacitásra hivatkozom. A tavalyi nagyon is megnyújtott derékvonal után kissé szokatlan lesz eleinte, de vajjon volt-e és lesz-e valaha divat, melyhez hozzá ne törődne?

A selyemkosztüm mellett nagy kelendősége lesz az utcai selyemruhának. Egyszerű, szintelen színben tartva, ugyancsak kurta és bő az alja, derékje ennek a megkurtított vonalnak megfelelően gömbölyű övbe vész. Fazonja? Édes Istenem, a legteltesebb — fazontalanság. Háta sima, eleje ugyancsak. Egysorgombos, mint valamikor régen, fehér mellénykére nyílik, ugyancsak mint valamikor, egykor. Ujja puritán.

Csodálatosképpen a divattervezők egyhangu vótuma, hogy egy ily igénytelen ruha elkészítése nagyobb művészet, akármily disztoalatténél s hogy ha ez a divat egyszer lábra kap, úgy ez az ugynevezett »kisszabóném« alkonya.

Egyrészt szomorú volna, ha bekövetkezik ez az eshetőség. Másrészt bizonyára találnánk valami megoldást. A kis műhely beleolvadna a nagy műhelybe, ez kollektív munka vagy hasonló. Valami mindig volt, valami mindig lesz.

A divat egyetlen jelszót ismer, mást nem: az örök szépet. Őt az esztétika vezérli, ennek szolgálatában áll, mellétekintet s melléktörekvések figyelmen kívül hagyásával.

Mariska.

Árvai János és társa
cs. és kir. udvari szállítók műterméből.

A délnyugati harctérről: Parkrészlet Miramaréból.
Bernátovics Pál tábori lelkész felv.

SZINHÁZ, ZENE.

Nemzeti Színház. — Hangversenyek.

Harminc évig aludt jó Falstaff a multak' mómora után és hogy most újra eljött közénk a Nemzeti Színházba, diadalmas volt, a hogy illik hozzá, a csapszék fejedelméhez. Hja, könnyű neki. Az ő számára harminc esztendő „nur ein Viertelstündchen“ és a világháboru sem árthatott Shakespeare IV. Henrik-ének, ennek a hatalmas drámának, mely — ha szabad ezt mondani — talán a legigazabb a stratfordi poéta minden művei között. A repriz sikere szenzációs volt és *Gál* Gyula mesteri alakításban hozta eléink Falstaff örökéletű karrikaturáját. A közönség nyílt színen is lelkesen tüntetett mellette s régen volt taps, a melyet ennyire megérdemelt volna színész. A címszerepben *Ivánfi* jeleskedett, a ki mint rendező is kiváló munkát végzett és kitűnő volt *Beregi* Henry hercege. A hölgyek közül Cs. *Aczél* Ilona igazolta visszaszerződésének szerencsés gondolatát és igen jók voltak *Mátray* Erzsi, *Horváth* Paula és *Kelemen* Mária is. A nézőtér zsufolásig megtelt és még nagyon sokszor meg fog telni Falstaff cimborá kedvéért.

A hangversenyek során kedves ismerősünket, *Kubelik* Jant hallgattuk pénteken az Operában, a hol a mentők javára és a

Kardos Rózsi és Juci
fényképészeti műterme

Budapest

Telefon: 105—80.

IV., Váci-utca 11/b.

mi gyönyörűségünkre hegedült a művész előkelő és diszes közönség előtt. A páholyokban ott láttuk Augustza főhercegasszonyt leányával, Zsófia főhercegnővel, az arisztokrácia és a pénzvilág képviselőit, igen sok katonatisztet és láttunk szebbnél-szebb toaletteket, ragyogó ékszereket és örültünk a mester forró sikerének. Kubelik Beethoven és Goldmark hegedűversenyét játszotta azzal a briliáns technikával, a mely csak neki adatott nagy hegedűseink közül. Kiséretül az Opera zenekara szolgált *Kerner* István mesteri vezetésével és *Dienzl* Oszkár finom zongorajátéka.

A bolgár Vöröskereszt és a Vörös Félhold javára a Lovas-féle zenekonzervatórium fényesen sikerült hangversenyt rendezett szombaton a Vigadó nagytermében, melyet az utolsó helyig megtöltött a közönség. A gazdag és változatos program során *Jászai* Mari, *Bayor* Gizi és *Pécsi* Blanka szavalattal, *Baán* Achillesné és *Venczell* Béla énekkel, *Kurucz* János zongorajátékával ismert művésztüknek legjavát adták. Közreműködött a hangversenyen *Fricsay* karnagy vezetésével a honvédszenekar is, valamint az intézet tanári karából és növendékei közül néhányan. Kedves száma volt a műsornak az Opera balletkarának szereplése.

Ugyancsak szombaton tartotta második művészestjét *Backhaus* Vilmos a Zeneakadémiában, mely alkalommal Brahms és Schumann dalaiból mutatott be néhányat grandiózus technikával, a mely azonban még sem volt elég, hogy a közönséget a nagy sikerek tüzeire lobbantsa. Szív és lélek kevés van *Backhaus* játékában s ezt észrevette szombaton is a Zeneakadémia nagytermét egészen meg nem töltő közönség.

Szíves örömezt hallgattuk vasárnap este *Swärdtström* Walborgot, ezt az örökké fiatal északi csalogányt, a kinél szebben énekelhet valaki, de melegebben, szívhez szőlőbben aligha fakad ajkról dal, mint az övéről. A svédek *Blahánéja* ő és mi lelkiünkkel figyeltük minden dalát, melyek *Tarnay* Alajos finom kísérete mellett ugy csendültek, mint az ezüst csengetyű mosolygó szava.

Harctéren elesett hősök

exhumálását és hazaszállítását a szükséges okmányok és engedélyek megszerzését eszközözi a „**KEGYELET**” hat. eng. vállalat.

Telefon 53-32. BUDAPEST Telefon 53-32.
VI. kerület, Andrásy-ut 13. I. emelet.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratot nem ad vissza a szerkesztőség. —

A mi az enyém . . . Teátrumunk . . . Ilyen ultramodern verseket mi nem közlünk. — Az egykedvű párkák. Küldje el a dedikációban említett „juhocska testvérnek”. Mi nem értjük. — P. S. Egy kis türelmet kérünk. — Nem közölhető versek: Oda mennék véled . . . Csak egy percre jönné vissza, a mi elmúlt, Egy szót őriz meg a lelkem, Megváltoztunk. . . Noémi. Hihetetlenül naiv, — nem ismertünk a szerzőjére. — K. K. I. Napoleon rangja 1792-ben „colonel-lieutenant” volt az első korzikai zászlóaljnál. Ney ugyanakkor alhadnagy volt a francia hadseregben. — *Bús Timoknál* . . . Van benne erő és kétségtelenül tehetséges író munkája. A témája azonban nem kedves nekünk. Inkább valami más, nem háborus dolgot kérünk.

Felelős szerkesztő: DOBAY ISTVÁN dr.

Főmunkatárs: NÁDASDI BAÁN ACHILLES dr.

Laptulajdonos: DOBAY ISTVÁN és SZÉNÁSY SÁNDOR DR.

BRACHFELD F.

Ő cs. és apost. kir. felsége kamarai szállítója
Csász. és kir. udvari szállító

Tábori fehérneműek és esőkabátok.

Féregóvó selyemingek és alsóruházat.

Tricot alsóruházat és gyapjúharisnyák.

Uri téli ruházat, téli kabátok, bundák mérték után.

Budapest, Dorottya-u. 1. Gizella-tér sarok.

A déli harctérről: Elhagyott csatater egy falu szélén Montenegróban.

A bolgár főhadiszállás Szaloniki előtt: Fölvonulás a térképen.

A Ritz az előkelő társaság szállója.

Most jelent meg!

Szabó István háborus könyve

Most jelent meg!

A KÁRPÁTI HÓ.

Egy katona feljegyzéseiben a csodáson hősi harcok névtelen magyarjainak emléke. A kötetet **Haranghy Jenő** iparművész címképe díszíti. 2.50 f.-ért megrendelhető *A Társaság* kiadóhivatalában.

Urmánczy Nándorné

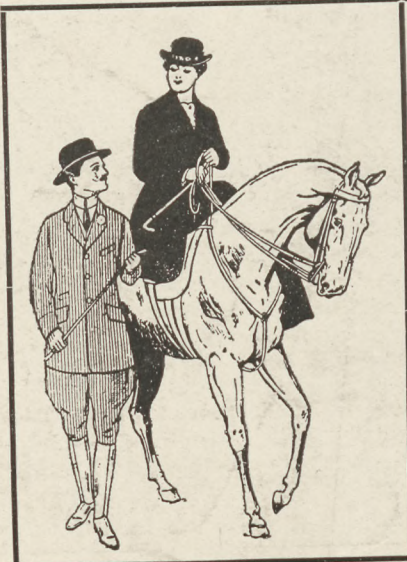
Szakácskönyve

: az uri világ izlése. :

A könyv ára kőve 3 korona 60 fillér. A szerző könyvének tisztá jövedelmét a háboru árvái felsegítésére fordítja.

Eltér minden eddigi sablonos rendszertől. A mai viszonyokhoz alkalmazkodik. Közel 500 eredeti, praktikus étel receptjét maga próbálta ki és a ki utána csinálja, biztosra mehet. Főszempontjai: takarékoság, izletesség, egészség. : Kiállítása igazán művészi: címődelét *Glatter Gyula* festőművész rajzolta.

Megrendelhető: **A Társaság** kiadóhivatalánál, Budapest, Riz-szálló. :

JOSEF FISCHER

cs. és kir. udvari és kamarai szabó

WIEN, I., LOBKOWITZ-PLATZ 1.

Divatterem. Katonai és táborig ruhák. Elegáns utcai öltözékek, látogató-toilettek. Kabátok, szőrmék. Kosztümök 14-17 éves fiatal hölgyek részére. Legújabb szabásu hölgylovaglőöltözékek

Kosztümök a sport minden ágához.

Izléses férfiruhák legfinomabb kiállításban. Szalon-, utcai- és sportöltözékek.